

Strzelby gładkolufowe na wyposażeniu policji od 1994 roku

mł. asp. Tomasz Czechowicz
sierż. szt. Tomasz Głuchowski
Zakład Wyszkożenia Specjalnego

Strzelby gładkolufowe

na wyposażeniu policji od 1994 roku

Katowice 2013

Redakcja:
podinsp. Robert Perek

Redakcja techniczna i korekta:
Paweł Mięsiak

© Szkoła Policji w Katowicach, Katowice 2013. Pewne prawa zastrzeżone.

Niniejsza publikacja w całości stanowi materiał dydaktyczny Szkoły Policji w Katowicach.
Publikacja dostępna jest na licencji:
Creative Commons – Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych
3.0 Polska (CC-BY-NC-ND) 3.0. Polska.

Postanowienia licencji są dostępne pod adresem:
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/pl/legalcode>

Spis treści

Wstęp	5
1. Strzelby gładkolufowe na wyposażeniu polskiej policji	8
1.1. Przeznaczenie, budowa i zasada działania	8
1.2. Zapis kalibru	9
1.3. Podstawowe zespoły i mechanizmy	10
2. Strzelba powtarzalna „Mossberg” kal. 12/76 (produkcji USA)	11
2.1. Dane taktyczno-techniczne	11
2.2. Przeznaczenie oraz opis części zespołów	11
Zespół lufy	11
Zespół przesuwny	12
Zespół komory zamkowej i kolby	13
Mechanizm uderzeniowo-spustowy	15
Mechanizm zasilania	16
Zatrzask suwadła	17
Bezpiecznik spustowy	17
2.3. Częściowe rozkładanie	18
3. Strzelba powtarzalna „Hatsan Escort” kal. 12/76 (produkcji tureckiej)	19
3.1. Dane taktyczno-techniczne	19
3.2. Przeznaczenie oraz opis części zespołów	19
Zespół lufy	19
Zespół przesuwny	20
Zespół komory zamkowej i kolby	21
Mechanizm spustowo-uderzeniowy	21
Mechanizm zasilania	23
3.3. Częściowe rozkładanie	24

4. Strzelba powtarzalna „SDASS Imperator” kal. 12/76 (produkcji niemieckiej)	25
4.1. Dane taktyczno-techniczne	25
4.2. Przeznaczenie oraz opis części zespołów	25
Zespół lufy	25
Zespół przesuwny	26
Zespół komory zamkowej i kolby	27
Mechanizm spustowo-uderzeniowy	28
Zatrzask suwadła	29
Bezpiecznik	29
Mechanizm zasilania	30
4.3. Częściowe rozkładanie	31
5. Dodatkowe wiadomości	32
5.1. Przyrządy celownicze	32
5.2. Przeznaczenie i opis wyposażenia	33
5.3. Rozkładanie i składanie	34
6. Inne strzelby gładkolufowe na wyposażeniu polskiej policji	35
6.1. Budowa i zasada działania	35
Bibliografia	36

Niniejsze opracowanie adresowane jest do słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego, poznających dopiero elementy budowy i zasady działania broni oraz doświadczonych funkcjonariuszy, uczestników kursów specjalistycznych.

W przeciągu XX wieku broń długa o niegwintowanym przewodzie lufy stała się niezastąpionym dodatkiem do uzbrojenia wojska i policji. Większość z używanych w wojsku i policji strzelb wywodzi się od zwykłych strzelb myśliwskich i sportowych, a amunicja do nich używana bardzo często pozostała niezmieniona w konstrukcji.

Broń gładkolufowa została wprowadzona na wyposażenie polskiej policji w roku 1994. Budowa oraz zasada działania umożliwia strzelanie różnymi rodzajami amunicji, przez co omawiana jednostka broni ma bardzo szerokie zastosowanie. W okresie ostatnich 30 lat zaczęto projektować i produkować dla wojska i policji specjalne rodzaje amunicji.

Obecnie strzelby przeżywają renesans w uzbrojeniu wojska i policji wielu państw. Siła rażenia nowoczesnej strzelby jest olbrzymim środkiem wsparcia dla policjantów i żołnierzy walczących na krótkich odległościach, gdzie na dokładne celowanie nie ma praktycznie czasu, a liczy się przede wszystkim możliwość oddania skutecznego strzału.

Na wyposażeniu polskiej policji obecnie znajdują się dwa rodzaje strzelb gładkolufowych:

- strzelby powtarzalne
- strzelby samopowtarzalne

1. Ogólne zasady bezpieczeństwa:

- Traktuj każdą broń jak naładowaną, sprawną i gotową do strzału!
- Kieruj lufę w bezpiecznym kierunku!
- Nie kładź palca na spuście, jeżeli nie chcesz strzelać!

- Noś broń zabezpieczoną!
- Nie baw się bronią!
- Trenuj na sucho tylko w bezpiecznym miejscu!
- Nie pozostawiaj broni bez nadzoru!
- Nie przechowuj załadowanej broni!
- Nie przekazuj załadowanej broni!
- Utrzymuj broń w czystości i dobrym stanie technicznym!
- Uważaj czym ładujesz broń!
- Nie mieszaj prochu z alkoholem!
- Nie powstrzymuj się przed upominaniem osób nie przestrzegających zasad bezpieczeństwa obchodzeniu się bronią!
- Nie dokonuj we własnym zakresie napraw bądź przeróbek broni palnej!
- Ucz się udzielania pomocy przedmedycznej!

2. Obowiązki strzelającego:

- bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa;
- wykonywać polecenia i komendy prowadzącego strzelanie;
- kierować broń jedynie w stronę kulochwytu;
- rozpocząć strzelanie na komendę określoną przez prowadzącego;
- po zakończeniu strzelania okazać broń do przejrzania i oddać strzał kontrolny w kierunku kulochwytu;
- samodzielnie, zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, rozpoznać zacięcie broni i je usunąć, chyba że warunki strzelania stanowią inaczej;
- zgłosić zacięcie broni tylko w przypadku braku umiejętności jego rozpoznania i technik usunięcia.

3. Komenda „PRZERWIJ OGIEŃ”. Strzelanie przerywa się w sytuacjach:

- pojawienia się przed strzelającymi zwierząt lub ludzi;
- padania pocisków poza granice kulochwytu;

- rykoszetowania pocisków;
- kontuzji strzelającego;
- powstania innego niebezpieczeństwa.

W sytuacji powyższego zagrożenia komendę „PRZERWIJ OGIEŃ” podaje uczestnik strzelania, który stwierdził niebezpieczeństwo.

4. Czynności po komendzie „PRZERWIJ OGIEŃ”:

- natychmiast przerwać strzelanie,
- zdjąć palec z języka spustowego, ułożyć go wzdłuż zamka (szkieletu) broni,
- zabezpieczyć broń, jeżeli konstrukcja to umożliwia,
- przyjąć postawę bezpieczną określoną przez prowadzącego zajęcia.

Rozdział 1.

Strzelby gładkolufowe na wyposażeniu polskiej policji

- 1) „Mossberg” kal. 12/70,
- 2) „Hatsan Escort” kal. 12/70,
- 3) „SDASS Imperator” kal. 12/70.

Fot. 1. Strzelba powtarzalna (od góry) „Mossberg”, „Hatsan Escort”, „SDASS Imperator” (wszystkie zdjęcia wykonane przez autorów)

1.1. Przeznaczenie i zasada działania

Wymienione strzelby są jednolufową powtarzalną bronią strzelecką systemu przeładowania „pump-action”, nazywane także „repeterem”. Broń służy do samoobrony, wymuszania posłuszeństwa, obezwładniania przestępców zgodnie z warunkami, zasadami i przypadkami użycia broni palnej, a także do niszczenia osłon technicznych na odległościach do 50 m. Cel oraz zastosowania strzelby gładkolufowej zależy od typu i rodzaju użytej amunicji.

Do strzelania używa się następujących nabojów:

- nabój specjalny z pociskiem typu „Breneka” – W8MP;
- nabój specjalny śrutowy typu „Loftka” – LFT-6, 8;
- nabój specjalny z pociskiem kulowym typu SAK-„Super Sabot”;
- nabój z pociskiem gumowym typu „Bąk”;
- nabój z pociskiem gumowym typu „Chrabąszcz” – CHRB-20, 30, 50;
- nabój ćwiczebny hukowo-błyskowy typu „ONS- 2000”;
- nabój z pociskiem proszkowym typu „PR-PIK-94M”, „PR-PIK-98”, „PR-PIK-MAGNUM”;
- nabój z pociskiem gazowym (proszkowo-obezwładniającym) typu „CS-94M”, „CS-98”.

1.2. Zapis kalibru

W broni gładkolufowej zapis kalibru występuje w systemie wagomiarowym:

- cyfra „12” oznacza: liczbę kul, jaką dla lufy o danej średnicy (mierzonej w miejscu oddalonym o 220 mm od tylnego ścieżca lufy) można odlać z czystego ołowiu o masie jednego funta angielskiego (1 funt = 0,4536 kg). Dla kalibru 12 w zależności od kraju, w którym broń jest produkowana, średnica lufy wynosi 18,20-18,60 mm. Im większa cyfra w zapisie kalibru, tym mniejsza średnica lufy, np. dla kal. 16 średnica lufy od 16,80 mm do 17 mm.
- cyfra „76” oznacza:
  - a) długość komory naboju w milimetrach,
  - b) całkowitą długość rozwiniętej łuski po wystrzale.

Dlatego bardzo ważna jest też długość naboju do strzelby, tj. długość łuski, ponieważ w amunicji tego typu pocisk z reguły nie wystaje poza jej obrzeże. Część strzelb przystosowana jest do naboju o długości 70 mm (12/70), inne natomiast do długości 76 mm (12/76). Te drugie mogą strzelać także krótszymi nabojami. Tak więc druga wartość kalibru w broni gładkolufowej oznacza bądź długość łuski po jej całkowitym rozwinięciu, bądź też głębokość komory naboju.

1.3. Podstawowe zespoły i mechanizmy

- zespół lufy,
- zespół przesuwny,
- zespół komory zamkowej i kolby,
- mechanizm uderzeniowo-spustowy,
- mechanizm zasilania.

Rozdział 2.

Strzelba powtarzalna „Mossberg” kal. 12/76 (produkcji USA)

Fot. 2. Strzelba powtarzalna „Mossberg”

2.1. Dane taktyczno-techniczne

- kaliber	- 12/76,
- masa broni	- 2,9 kg,
- szybkostrzelność praktyczna	- 5 strzałów (10-15 sekund),
- rażenie obezwładniające pocisku	- zależy od typu naboju,
- prędkość wylotowa pocisku	- zależy od typu naboju,
- energia wylotowa pocisku	- zależy od typu naboju,
- pojemność magazynka	- 5 nabojów,
- przyrządy celownicze	- wyregulowane na 35 metrów.

2.2. Przeznaczenie oraz opis części zespołów

Zespół lufy

Lufa nadaje kierunek lotu pociskowi. Część wlotową przewodu lufy stanowi gładka i odpowiadająca kształtowi łuski komora nabojoowa. W tylnej części lufa ma wykonane przedłużenie mieszczące zapórę ryglową i wyrzutnik.

Wewnętrzna powierzchnia lufy jest gładka. W części wylotowej zamontowano łącznik rury magazynka. W łączniku został wkręcony uchwyt pasa nośnego.

Fot. 3. Zespół lufy

Zespół przesuwny

Fot. 4. Zespół przesuwny

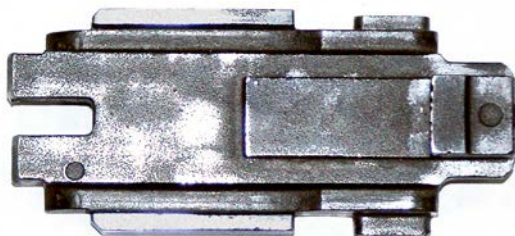
W skład zespołu przesuwnego wchodzi:

- zamek kompletny (dosiła nabój do komory naboju, rygluje przewód lufy podczas strzału, umożliwia wyciągnięcie łuski lub naboju z komory naboju),

Fot. 5. Zamek kompletny

- ramka suwadła (steruje włączaniem i wyłączeniem rozdzielacza i ustalacza położenia naboju oraz ruchem podajnika i rygla zamka),

Fot. 6. Ramka suwadła

- komplet rękojeści przeładowania z listwami (służy do przeładowania broni).

Fot. 7. Komplet rękojeści przeładowania z listwami

Zespół komory zamkowej i kolby

Komora zamkowa łączy wszystkie zespoły oraz mechanizmy strzelby. Wewnątrz komory zamkowej umieszczono obrotowo rozdzielacz i ustalasz naboju. Zadaniem ustalacza jest usuwanie naboju wysuniętego z rury magazynka przez donośnik na stałej pozycji, po czym przepuszczenie go na podajnik naboju. Natomiast rozdzielacz zabezpiecza przed wysunięciem się z rury magazynka (podczas ładowania) więcej niż jednego naboju.

W przedniej części znajduje się gniazdo lufy, natomiast w tylnej otwór do mocowania kolby. W dolnej części komory zamkowej znajduje się okno załadowcze, przez

które jest ładowany magazynek rurowy. W prawej ścianie bocznej wykonane jest okno usuwania łusek. Komorę zamkową z mechanizmem spustowo-uderzeniowym łączy się za pomocą sworznia.

Bezpiecznik od strzału przypadkowego blokuje język spustowy, który znajduje się w górnej, tylnej części komory zamkowej. Kolba z trzewikiem, łagodzącym odrzut broni, przykręcona jest śrubą do komory zamkowej.

Fot. 8. Zespół komory zamkowej i kolby

Fot. 9. Rozdzielacz naboju

Fot. 10. Ustalacz położenia naboju

Fot. 11. Podajnik

Mechanizm uderzeniowo-spustowy

Mechanizm uderzeniowo-spustowy powoduje nakłucie spłonki przez iglicę. Mechanizm uderzeniowy jest typu kurkowego, ma zakryty kurek obrotowy i własną sprężynę uderzeniową. Napinany jest za pomocą występu ramki suwadła podczas przemieszczania się w tylne położenie.

Zatrząsk suwadła, uruchamiany z zewnątrz (przed ładowaniem lub rozładowaniem broni), pozwala na odblokowanie suwadła z przedniego położenia, uniemożliwiając tym samym ruch zespołu przesuwne do tyłu. Przycisk zatrząsku suwadła umieszczony jest w tylnej części kabłąka, osłony języka spustowego, z jego lewej strony.

Bezpiecznik od strzału przypadkowego blokuje język spustowy i umieszczony jest w tylnej górnej części komory zamkowej. Mechanizm spustowy może być uruchomiony wyłącznie wtedy, kiedy bezpiecznik jest ustawiony w położeniu odblokowanym. Jeżeli kurek jest ustawiony na zaczepie spustu (mechanizm uderzeniowy jest napięty), a strzelba jest załadowana, bez naciśnięcia zatrząsku suwadła niemożliwy jest ruch zespołu przesuwne do tyłu.

Fot. 12. Mechanizm uderzeniowo-spustowy

Mechanizm zasilania

Magazynek rurowy mieści 5 naboji. Składa się on z rury magazynka obustronnie zakończonej gwintem. Pierwszy koniec wkręcony jest w komorę zamkową, natomiast w drugim umieszczono nakrętkę dla śruby mocującej magazynek do łącznika. Wewnątrz rury umieszczono donośnik, który jest podparty spiralną sprężyną walcową. Naboje w magazynku ułożone są szeregowo (jeden za drugim).

Zasilaniem broni steruje suwadło, przesuwane w całkowitym zakresie ruchem do tyłu i następnie do przodu, zapewniając kolejne prawidłowe wyjście nabojów magazynka.

Fot. 13. Mechanizm zasilania

Zatrask suwadła

Fot. 14. Zatrask suwadła

Bezpiecznik spustowy

Fot. 15. Bezpiecznik jest ustawiony w położeniu odbezpieczonym

2.3. Częściowe rozkładanie:

a) sprawdzić czy broń nie jest załadowana, kontrolując trzy elementy:

- komorę nabojową,
- podajnik,
- donośnik magazynka.

W przypadku stwierdzenia naboju należy broń rozładować;

b) odkręcić śrubę przy łączniku rury magazynka;

c) wysunąć lufę do przodu i oddzielić ją od komory zamkowej;

d) wybić sworzeń łączący i oddzielić od komory zamkowej mechanizm uderzeniowo-spustowy;

e) wyjąć z komory zamkowej ustalacz, rozdzielacz i ramkę suwadła;

f) wyjąć zamek przez okno osadzenia lufy;

g) odłączyć rękojeść przeładowania z listwami i podajnik;

h) rozłożyć zamek, wybić oś rygla, oddzielić iglicę, sprężynę iglicy, podkładkę i rygiel;

i) składać w odwrotnej kolejności.

Fot. 16. Strzelba Mossberg częściowo rozłożona

Rozdział 3.

Strzelba powtarzalna „Hatsan Escort” kal. 12/76 (produkcji tureckiej)

Fot. 17. Strzelba powtarzalna „Hatsan Escort”

3.1. Dane taktyczno-techniczne

- kaliber	- 12/76,
- masa broni	- 2,9 kg,
- szybkostrzelność praktyczna	- 5 strzałów (10 – 15 sekund),
- rażenie obezwładniające pocisku	- zależy od typu naboju,
- prędkość wylotowa pocisku	- zależy od typu naboju,
- energia wylotowa pocisku	- zależy od typu naboju,
- pojemność magazynka	- 5 nabojów,
- przyrządy celownicze	- wyregulowane na 35 metrów.

3.2. Przeznaczenie oraz opis części zespołów

Zespół lufy

Lufa nadaje pociskowi kierunek lotu. Część wlotową przewodu lufy stanowi gładka i odpowiadająca kształtowi łuski komora nabojoowa. Z częścią cylindryczną przewodu lufy łączy komorę nabojoową stożek przejściowy. W tylnej części lufa ma wykonane przedłużenie mieszczące zaporę ryglową i wyrzutnik. Wewnętrzna powierzchnia lufy jest gładka.

Ponadto do lufy przy wylocie umocowany jest łącznik rury magazynka będący jednocześnie podstawą muszki i przednim uchwytem pasa nośnego. Lufa jest wykonana z wysokogatunkowej stali stopowej odpornej na korozję i działanie gazów prochowych.

Fot. 18. Zespół lufy

Zespół przesuwny

Fot. 19. Zespół przesuwny

W skład zespołu przesuwnego wchodzi:

- zamek kompletny – dosyła nabój do komory nabojeowej, rygluje przewód lufy podczas strzału, umożliwia wyciągnięcie łuski lub naboju z komory nabojeowej.

Fot. 20. Zamek kompletny

- suwadło – składa się z ramki i przymocowanej do niej przegubem sprężystym tulei rękojści przeładowania. Na ramce suwadła znajdują się powierzchnie sterujące włączaniem i wyłączaniem rozdzielacza i ustalacza położenia naboju, ruchem podajnika i rygłem zamka. W występie ryglującym ramki suwadła umieszczony jest popychacz ze sprężyną, którego zadaniem jest rozsuwanie połączenia suwadło-zamek po zwolnieniu suwadła z zatrzasku i tym samym rozryglowanie (otwarcie komory nabojeowej) broni.

Fot. 21. Suwadło

Zespół komory zamkowej i kolby

Komora zamkowa łączy wszystkie zespoły i mechanizmy strzelby. Wykonana jest ze stopu lekkiego. Wewnątrz komory zamkowej umieszczone są obrotowo, ze sprężystym podparciem, rozdzielacz i ustalacz naboju. W przedniej części znajduje się gniazdo lufy, w tylnej otwór do mocowania kolby. W dolnej części komory zamkowej znajduje się okno załadowcze, przez które jest ładowany magazynek rurowy. W prawej ścianie bocznej wykonane jest okno ekstrakcji łuski (rozładowania naboju). Komorę zamkową łączy się z mechanizmem spustowo-uderzeniowym za pomocą dwóch kołków. Kolba przymocowana jest do komory zamkowej śrubą dwustronną z dwiema nakrętkami. Kolba zakończona jest gumowym trzewikiem łagodzącym odrzut. Do kolby przykręcone jest dolne strzemiączko pasa nośnego.

Fot. 22. Zespół komory zamkowej i kolby

Mechanizm spustowo-uderzeniowy

Mechanizm spustowo-uderzeniowy ma za zadanie nakłucie spłonki przez iglicę. Jest on typu kurkowego z zakrytym kurkiem obrotowym i własną sprężyną uderzeniową.

Mechanizm uderzeniowy napinany jest za pomocą występu suwadła podczas jego przemieszczania się w tylne położenie.

Fot. 23. Mechanizm uderzeniowo-spustowy

Zatrząsk suwadła, uruchamiany z zewnątrz (przed ładowaniem lub rozładowaniem broni), pozwala na odblokowanie suwadła z przedniego położenia, wyjście rygła zamka z za zapory ryglowej lufy, umożliwiając tym samym ruch zespołu przesuwanego do tyłu. Przycisk zatrząsku suwadła umieszczony jest w przedniej części kabłąka ramki mechanizmu uderzeniowo-spustowego, z jego lewej strony. Bezpiecznik od strzału przypadkowego unieruchamia język spustowy. Znajduje się on w tylnej części ramki mechanizmu spustowo-uderzeniowego, za kabłąkiem spustu.

Fot. 24. Zatrząsk suwadła

Mechanizm spustowy (z przechwyceniem kurka) może być uruchomiony tylko wtedy, kiedy bezpiecznik jest ustawiony w położeniu odbezpieczonym. Jeżeli kurek jest ustawiony na zaczepie spustu, (mechanizm uderzeniowy jest napięty) i strzelba

jest załadowana, bez naciśnięcia na przycisk zatrzasku suwadła uniemożliwiony jest ruch zespołu przesuwnego do tyłu.

Fot. 25. Bezpiecznik jest ustawiony w położeniu odbezpieczonym

Mechanizm zasilania

Magazynek rurowy mieści standardowo 5 naboji. Składa się on z rury magazynka obustronnie zakończonej gwintem. Pierwszy koniec wkręcony jest w komorę zamkową, natomiast w drugim umieszczono nakrętkę dla śruby mocującej magazynek do łącznika. Wewnątrz rury znajduje się donośnik podparty spiralną sprężyną walcową. Naboje w magazynku ułożone są szeregowo (jeden za drugim).

Zasilaniem broni steruje suwadło, przesuwane na całkowitym zakresie ruchem do tyłu i następnie do przodu, zapewniając kolejne, prawidłowe wyjście naboju magazynka.

Fot. 26. Mechanizm zasilania

3.3. Częściowe rozkładanie:

- sprawdzić czy broń nie jest załadowana, kontrolując komorę nabojową, podajnik i donośnik magazynka; jeżeli jest, należy ją rozładować,
- odkręcić nakrętkę rury magazynka,
- wysunąć lufę do przodu i oddzielić ją od komory zamkowej,
- wysunąć układ przesuwny wraz z zamkiem do przodu i oddzielić go od broni,
- rozłożyć zamek, oddzielając iglicę, sprężynę iglicy i kołek.

Fot. 27. Strzelba Hatsan Escort częściowo rozłożona

Rozdział 4.

Strzelba powtarzalna „SDASS Imperator” kal. 12/76 (produkcji niemieckiej)

Fot. 28. Strzelba powtarzalna „SDASS Imperator” wersja z kolbą i chwytem rewolwerowym

4.1. Dane taktyczno-techniczne

- kaliber	- 12/76,
- masa broni	- 3,2 kg,
- szybkostrzelność praktyczna	- 5 strz. (10-15 s),
- rażenie obezwładniające pocisku	- zależy od typu naboju,
- prędkość wylotowa pocisku	- zależy od typu naboju,
- energia wylotowa pocisku	- zależy od typu naboju,
- pojemność magazynka	- 5 nabojów,
- przyrządy celownicze	- wyregulowane na 35 m.

4.2. Przeznaczenie oraz opis części zespołów

Zespół lufy

Lufa nadaje pociskowi kierunek lotu. Część wlotową przewodu lufy stanowi gładka i odpowiadająca kształtowi łuski komora nabojoowa. Z częścią cylindryczną przewodu lufy

łączy komorę naboju z stożkiem przejściowym. W tylnej części lufa ma wykonane przedłużenie mieszczące zapórę ryglową i wyrzutnik. Wewnętrzna powierzchnia lufy jest gładka.

Ponadto do lufy przy wylocie umocowany jest łącznik rury magazynka będący jednocześnie podstawą muszki i przednim uchwytem pasa nośnego. Lufa jest wykonana z wysokogatunkowej stali stopowej odpornej na korozję i działanie gazów prochowych.

Fot. 29. Zespół lufy

Zespół przesuwny

Fot. 30. Zespół przesuwny

W skład zespołu przesuwnego wchodzi:

- zamek kompletny – dosyła nabój do komory naboju, rygluje przewód lufy podczas strzału, umożliwia wyciągnięcie łuski lub naboju z komory naboju,

Fot. 31. Zamek kompletny

- suwadło – składa się z ramki i przymocowanej do niej przegubem sprężystym tulei rękojeści przeładowania. Na ramce suwadła znajdują się powierzchnie sterujące włączaniem i wyłączaniem rozdzielacza i ustalacza położenia naboju, ruchem podajnika i rygłem zamka. W występie ryglującym ramki suwadła umieszczony jest popychacz ze sprężyną, którego zadaniem jest rozsuwanie połączenia suwadło-zamek po zwolnieniu suwadła z zatrasku i tym samym rozryglowanie (otwarcie komory naboju broni).

Fot. 32. Suwadło

Zespół komory zamkowej i kolby

Komora zamkowa łączy wszystkie zespoły i mechanizmy strzelby. Wykonana jest ze stopu lekkiego. Wewnątrz komory zamkowej umieszczone są obrotowo, ze sprężystym podparciem, rozdzielacz i ustalacz naboju. W przedniej części znajduje się gniazdo lufy, w tylnej otwór do mocowania kolby. W dolnej ścianie komory zamkowej znajduje się okno załadownicze, przez które jest ładowany magazynek rurowy. W prawej ścianie bocznej wykonane jest okno ekstrakcji łuski (rozładowania naboju). Komorę zamkową łączy się z mechanizmem spustowo-uderzeniowym za pomocą dwóch kołków. Kolba przymocowana jest do komory zamkowej śrubą dwustronną z dwiema nakrętkami. Kolba zakończona jest gumowym trzewikiem łagodzącym odrzut. Do kolby przykręcone jest dolne strzemiączko pasa nośnego.

Fot. 33. Zespół komory zamkowej i kolby

Mechanizm spustowo-uderzeniowy

Mechanizm spustowo-uderzeniowy ma za zadanie spowodowanie nakłucia spłonki przez iglicę. Jest on typu kurkowego z zakrytym kurkiem obrotowym i własną sprężyną uderzeniową. Mechanizm uderzeniowy napinany jest za pomocą występu suwadła podczas jego przemieszczania się w tylne położenie.

Fot. 34. Mechanizm uderzeniowo-spustowy

Zatrask suwadła

Zatrask suwadła, uruchamiany z zewnątrz (przed ładowaniem lub rozładowaniem broni), pozwala na odblokowanie suwadła z przedniego położenia, wyjście rygla zamka z za zapory ryglowej lufy, umożliwiając tym samym ruch zespołu przesuwnego do tyłu. Przycisk zatrzasku suwadła umieszczony jest w przedniej części kabłąka ramki mechanizmu uderzeniowo-spustowego, z jego lewej strony. Bezpiecznik od strzału przypadkowego unieruchamia język spustowy. Znajduje się on w tylnej części ramki mechanizmu spustowo-uderzeniowego, za kabłąkiem spustu.

Fot. 35. Zatrask suwadła

Bezpiecznik

Mechanizm spustowy (z przechwyceniem kurka) może być uruchomiony tylko wtedy, kiedy bezpiecznik jest ustawiony w położeniu odblokowanym. Jeżeli kurek jest ustawiony na zaczepie spustu (mechanizm uderzeniowy jest napięty) i strzelba jest załadowana, uniemożliwiony jest ruch zespołu przesuwnego do tyłu bez naciśnięcia na przycisk zatrzasku suwadła.

Fot. 36. Bezpiecznik jest ustawiony w położeniu odbezpieczonym

Mechanizm zasilania

Magazynek rurowy mieści standardowo pięć naboji. Składa się on z rury magazynka obustronnie zakończonej gwintem. Pierwszy koniec wkręcony jest w komorę zamkową natomiast w drugim umieszczono nakrętkę dla śruby mocującej magazynek do łącznika. Wewnątrz rury znajduje się donośnik podparty spiralną sprężyną walcową. Naboje w magazynku ułożone są szeregowo.

Zasilaniem broni steruje suwadło przesuwane w całkowitym zakresie ruchem do tyłu i następnie do przodu, zapewniając kolejne, prawidłowe wyjście naboju z magazynka.

Fot. 37. Mechanizm zasilania

4.3. Częściowe rozkładanie:

- a) sprawdzić czy broń nie jest załadowana, kontrolując komorę nabojową, podajnik i donośnik magazynka; jeżeli jest, należy ją rozładować,
- b) odkręcić nakrętkę rury magazynka,
- c) wysunąć lufę do przodu i oddzielić ją od komory zamkowej,
- d) wysunąć układ przesuwny wraz z zamkiem do przodu i oddzielić go od broni,
- e) rozłożyć zamek, oddzielając iglicę, sprężynę iglicy i kołek.

Fot. 38. Strzelba „SDASS Imperator” częściowo rozłożona

Rozdział 5.

Dodatkowe wiadomości

5.1. Przyrządy celownicze

Potocznie nazywane szczątkowymi, składają się z muszki i szyny celowniczej, wyregulowane są na 35 metrów.

Fot. 39. Przyrządy celownicze „Mossberg”

Fot. 40. Przyrządy celownicze „Hatsan Escort”

Fot. 41. Przyrządy celownicze „Imperator”

5.2. Przeznaczenie i opis wyposażenia

Do podstawowego wyposażenia strzelby zalicza się:

- a) wycior,
- b) szczoteczka do konserwacji,

Fot. 42. Wycior, szczoteczka do konserwacji

- c) zasobnik na naboje (pas taktyczny z nabojami lub pojemnik umieszczony wewnątrz środka transportowego).

Fot. 43. Pas taktyczny z nabojami

WAŻNE!

Zabrania się przenoszenia amunicji penetracyjnej i specjalnej z amunicją nie-penetracyjną!

Fot. 44. Niewłaściwie przenoszona amunicja

5.3. Rozkładanie i składanie

Strzelbę można rozkładać częściowo lub całkowicie:

- a) częściowo – rozkłada się ją do czyszczenia, konserwacji oraz przeglądu,
- b) całkowicie – do czyszczenia w przypadku znacznego jej zbrudzenia, po dłuższym przebywaniu na deszczu lub śniegu i do naprawy.

Strzelbę należy rozkładać na stole, a warunkach polowych na czystej podściółce. Nie należy umieszczać podczas rozkładania jednej części na drugiej ani też stosować nadmiernej siły i uderzeń podczas rozkładania. Nauka rozkładania i składania broni na strzelbach bojowych jest dopuszczalna pod warunkiem szczególnie ostrożnego obchodzenia się z jej częściami i zespołami.

WAŻNE!

Całkowite rozkładanie strzelby może być wykonane tylko w wyspecjalizowanym warsztacie rusznikarskim przez osoby znające budowę broni.

Rozdział 6.

Inne strzelby gładkolufowe na wyposażeniu polskiej policji

- a) strzelba gładkolufowa „SDASS Short Imperator”,
- b) strzelba gładkolufowa „Bock IŻ 27”,
- c) strzelba gładkolufowa „Remington 870”,
- d) strzelba gładkolufowa „Remington MCS”,
- e) strzelba gładkolufowa „Benelli M1 Super 90”,
- f) strzelba gładkolufowa „Benelli M3 Super 90”,
- g) strzelba z lufą gwintowaną „Mossberg model 695”.

6.1. Budowa i zasada działania

Zasada działania strzelb samopowtarzalnych oparta o tzw. zamek *Montefeltro*. Zamek osadzony w suwadle ryglowany jest z lufą dwoma ryglami. Po strzale odrzut broni powoduje ruch strzelby do tyłu, natomiast ruch suwadła o dużej bezwładności jest wolniejszy, co powoduje zmniejszenie odstępu pomiędzy suwadłem a lufą i ściśnięcie sprężyny znajdującej się między zamkiem a suwadłem. Rozprężenie tej sprężyny powoduje odrzucenie do tyłu suwadła, odryglowanie zamka i następnie przeładowanie broni. Dodatkowej energii suwadłu dostarczają dwa popychacze napędzane przez gazy prochowe (układ ARGO).

Mechanizm spustowo-kurkowy umożliwia strzelanie ogniem pojedynczym. Zasilanie ze stałego, rurowego magazynka o pojemności 6 naboji – w lufie. Broń może strzelać zarówno zwykłymi nabojami o łusce długości 70 mm, jak i nabojami o łusce długości 76 mm (Magnum). Bezpiecznik ma postać kołka umieszczonego w tylnej części kabłąka osłony spustu. Strzelba posiada mechaniczne przyrządy celownicze typu *Ghost Ring*. Dodatkowo każdy egzemplarz strzelby posiada szynę uniwersalną *Picatinny Rail*, umożliwiającą montaż innych celowników (najczęściej kolimatorowych). Kolba z tworzywa sztucznego, regulowana, wysuwana.

Bibliografia

Akty prawne

- Zarządzenie nr 852 Komendanta Głównego Policji z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania użytkowania broni palnej przez policjantów.
- Decyzja nr 339 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 sierpnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia na uzbrojenie Policji strzelb kal. 12.
- Decyzja nr 360 Komendanta Głównego Policji z dnia 6 lipca 2005 r. w sprawie gospodarowania uzbrojeniem i sprzętem techniczno- bojowym w Policji.
- Decyzja nr 713 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów.
- Decyzja nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 stycznia 2007 r. zmieniająca decyzję nr 713 w sprawie szkolenia strzeleckiego policjantów.

Instrukcje

- „Instrukcja – strzelba powtarzalna Mossberg kal.12/70 i 12/76. Opis i użytkowania sposoby i zasady strzelania”. Warszawa 2006 r.
- „Instrukcja strzelba powtarzalna Hatsan Escort kal. 12/76. Opis i użytkowania sposoby i zasady strzelania”.
- „Instrukcja strzelba powtarzalna Imperator kal.12/76. Opis i użytkowania sposoby i zasady strzelania”. Warszawa 1993 r.

Wydawnictwa zwarte

- Jerzy Sterczewski, Krzysztof Fojcik: Strzelba gładkolufowa SDASS Imperator kal. 12/76 – wyd. II: Szkoła Policji w Katowicach, 2009.
- Waldemar Żółtaszek, Ryszard Lorkowski: Strzelba gładkolufowa kaliber 12/76 Mossberg – wyd. II: Szkoła Policji w Katowicach, 2009.
- Tomasz Stechnij, Krzysztof Fojcik, Aleksandra Kukuła: Strzelba gładkolufowa Hatsan Escort kal. 12/76: Szkoła Policji w Katowicach, 2009.

Zakład Wyszkożenia Specjalnego

mł. asp. Tomasz Czechowicz
sierż. szt. Tomasz Głuchowski

Szkoła Policji w Katowicach
ul. gen. Jankego 276
40-684 Katowice-Piotrowice
www.katowice.szkolapolicji.gov.pl

